

ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР КАРПАТОЗНАВСТВА

Валерій Падяк

**НАРИС ІСТОРІЇ
КАРПАТОРУСИНСЬКОЇ
ЛІТЕРАТУРИ
XVI–XXI століть**

Ужгород . Видавництво В.Падяка . 2010

УДК 82.0(4)

ББК 83.3(4)

П12

Пропонована книга вводить у літературознавство поняття «*карпаторусинська література*» – спільне для всіх частин карпаторусинського етносу духовне надбання, яке чітко окреслює його національні орієнтири, заохочуючи тим самим до відновлення єдиного історичного, мовного, культурного та літературного простору.

Впродовж віків становлення та розвиток літератури карпаторусинів сприяли збереженню цього східнослов'янського етносу на етнічній карті Центральної Європи – і всупереч роз'єднаності історичних регіонів Карпатської Русі кордонами нових держав, утворених по Першій світовій війні, і навіть в умовах заборони в епоху тоталітаризму національності «русин».

Портрети визначних карпаторусинських літераторів
на замовлення Дослідного центру карпатознавства (Ужгород)

виконав народний художник України

Василь Скакандій

© В. Падяк, 2010

© Дослідний центр карпатознавства,
портрети визначних русинів, 2010

© П. Р. Магочій, карта, 2010

ISBN 978-966-387-045-8

Передмова до українського видання

Цей нарис історії карпаторусинської літератури є розділом більш об'ємного дослідження, яке незабаром має з'явитися у перекладі німецькою мовою в Німеччині. Справа в тому, що свого часу завідувач кафедри слов'янської філології Тартуського університету (Естонія) проф. Олександр Дуліченко та завідувач кафедри славістики Трірського університету (Німеччина) проф. Герхард Рессель виступили ініціаторами з написання об'ємного огляду, який би познайомив зацікавленого німецькомовного читача (передусім – науковців) з історією, мовою, літературою та культурою карпатських русинів. До участі у проєкті були також запрошені відомі у науковому світі авторитети: зав. кафедри україністики Торонтського університету (Канада) проф. Павло Роберт Магочій, зав. відділення русиністики (русинської мови та літератури) Новосадського університету (Сербія) проф. Юліан Тамаш, професор цього ж відділення Юліан Рамач та автор цих рядків.

Дещо пізніше, у зв'язку із заснуванням у Словаччині при Пряшівському університеті Інституту русинської мови та культури (директор ІРМК ПУ – доц., доктор наук Анна Плішка) та в контексті підготовки спеціалістів у цьому учбовому закладі, виникла ідея трансформувати дослідження з історії карпаторусинської літератури у навчальний посібник для студентів, конче потрібний з огляду на те, що новостворений ІРМК ПУ відчуває дефіцит підручників та навчальних посібників. Посібник «Нарис історії карпаторусинської літератури XVI–XXI століть», але вже русинською мовою, готується до видання.

Було б упушенням не скористатись можливістю і не запропонувати нарис історії карпаторусинської літератури україномовному читачеві. Тим паче, що в рамках політичної трансформації Центральної Європи та розбудови новоутворених держав цілком логічним стало офіційне визнання владами цих держав русинської національності та розбудова під опікою держави сітки громадських та культурних інституцій, націлених на розвиток русинської самосвідомості, мови, культури та традицій карпаторусинського народу. В контексті Центральної Європи виключно Українська держава, стримувана ризиками втрати територіальної цілісності, все ще не наважується приєднатись до демократичного поступу новоутворених європейських держав та визнати 850-тисячну русинську громаду, яка проживає на своїх історичних територіях у Закарпатській області. Визнати русинську національність без того, аби навздогін розтлумачувати своє бачення русинів як окремої етнографічної групи українського народу, а, з другого боку, запускати механізм асиміляції (українізації) цього етносу з метою повної втрати ним своєї національної свідомості.

Книга виходить напередодні двох сумних ювілеїв, які негативно позначились на русинсько-українських взаємовідносинах у сучасну добу. Перший з них – 20-річчя з часу проведення (1 грудня 1991 р.) в рамках загальноукраїнського референдуму про незалежність України й загальнозакарпатського референдуму про автономію краю в складі України. Тоді, в умовах демократичного піднесення в епоху перебудови, 90% учасників референдуму в Закарпатській області (найвищий показник в державі!) висловились за вихід України зі складу СРСР та утворення незалежної України, а 78% проголосували за особливий статус – автономію (= самоврядування) Закарпаття у складі Української держави. Результати народного волевиявлення не потребують додаткового «схвалення» з боку будь-якої інституції влади, тому ігнорування результатів референдуму – це пряме порушення прав населення Закарпаття, 70% якого за етнічною ознакою є підкарпатськими русинами.

Другий сумний ювілей – 15-річчя з часу дії (1996 р.) секретного державного документу під назвою «План заходів щодо розв’язання проблем українців-русинів», який передбачає механізм прискореної асиміляції русинів в Україні, у т.ч. звинувачення активістів у т.з. «політичному русинстві», залякування громадськості тощо.

Попри це Закарпатська обласна рада 7 березня 2007 р. проголосувала за визнання національності «русин»; в краї діють, завдячуючи русинським громадським організаціям, русинські (недільні) школи, в яких на уроках діти вивчають материнську мову, літературу та історію свого народу (ПАДЯК 2008). Щороку в краї виходять десятки книжок про русинів та книжки русинською мовою, чільне місце серед них посідають твори сучасної підкарпато-русинської літератури.

Нарешті, це видання надасть українському читачеві додаткову інформацію про свого історичного сусіда – близького, але й маловідомого, який із симпатією відноситься до України та українського народу, але, попри це, твердо відстоює своє право залишатися й надалі реальністю в Центральній Європі, навзаєм збагачуючи своїми культурними надбаннями європейські культури, додаючи до європейської поліетнічної палітри свої фарби. Іншими словами – відстоює право бути русином!

Маємо тут нагоду звернути увагу читача й на інші сучасні джерела українською мовою, в яких подається виважена інформація про історію та культуру карпатських русинів. Це перш за все майже 900-сторінкова «Енциклопедія історії та культури карпатських русинів» (МАґОЧІЙ / ПОП), а також популярне видання «Народ нізвідки: Ілюстрована історія карпаторусинів» (МАґОЧІЙ 2006).

Іменний покажчик

А

Адальберт, *св.* 27, 32, 55
 Аді Е. 135
 Азарій П. 64, 72
 Алексович В. 35
 Алексович К. 19, 71, 72, 77
 Алмашій М. 24
 Ангелович А. 54
 Анеш П. 58
 Анонимъ І. (*див.* Хиляк В.)
 Анталовський Д. 129
 Арань Я. 135
 Арістов Ф. 10, 111, 120
 Арпад 81
 Арпадовичі, *династ.* 28
 Архій Й. 135, 137
 Афанасій, *св.* 32

Б

Бабота Л. 17, 60
 Базилович І. 29, 34
 Байза І. 154
 Байрон 121
 Баков Я. 22
 Бакош І. (Якуб'янський) 106
 Балега Ю. 15, 16, 189
 Балецький Е. 21, 113, 114, 122
 Балудянський А. 9
 Балудянський М. 34
 Бараболя Марко 113, 120, 134
 Баторі С. 37, 39
 Батяні Л. 94
 Бача Ю. 17
 Бачинський А. (Бачинський А.) 21, 27, 28, 33, 47, 55, 57-59, 157

Бачинський Ю. 106
 Бегнер Х. 38
 Бедзір В. 24
 Белень М. 152
 Бенеш Е. 130
 Бесерміні В. 22
 Бескид Г. 64
 Бескид М. (Бескид Н.) 77, 97, 110, 111, 189
 Бешенеї Д. 58
 Б'єлек А. 89
 Бицко М. 152
 Бідяк В. 131
 Бізанцій Г. Г. 27, 28, 49, 54
 Білак С. 106, 107, 108
 Біленький (*див.* Стрипський Г.)
 Біленький С. 190
 Бірчак В. (Бирчак В.) 11, 12, 111-113, 118-121, 189
 Благослав Я. 37, 38
 Блажовський Г. Г. 28
 Блихова О. (Блыхова А.) 154, 189
 Бобульський А. 113, 125, 129, 136
 Боднар Г. 89
 Божук М. 113, 114, 119, 120
 Бокшай Й. 125
 Бонкало О. 12, 13, 133
 Борисов І. 15
 Боршош-Кум'ятський Ю. 113, 114, 119, 120, 134
 Брадач І. 21, 27, 28
 Бринський С. 126
 Будінські М. 22
 Буряк М. 151
 Бучко Папгаргаї А. 22, 155

В

Вавринчик І. 125
 Вальковський А. 54, 55, 57, 62
 Варвара, *св.* 73
 Варга Д. 22
 Варзалій С. 126
 Василій Великий, *св.* 26, 72, 73
 Васько І. 106, 113
 Венелін Ю. 35
 Вергун Д. 11, 111, 120
 Висаник М. 35
 Вислобоцький Ю. 66
 Вислоцький Д. (*псевд.*: Ваньо Гунянка) 19, 106, 126, 128
 Висоцький В. 154
 Візер А. 59
 Вінаї С. 22, 156
 Волошин А. 105, 106, 113, 130
 Волошинович М. 19
 Ворон А. 21, 113, 124, 134, 135
 Воскресенський М. 15
 Врабель М. 106, 107, 108

Г

Габсбурги 25, 27, 29, 33, 40, 54, 193
 Гаврилякова Л. 154
 Гаджега В. 105, 111
 Галас К. 135
 Галгашова Г. 152
 Галчакова Г. 152
 Гамзатов Р. 154
 Гамсун К. 135
 Гануляк Г. 98, 106

- Гарайда І. (Гарайда І.) 134, 135, 137, 181, 189, 192
 Гарді Д. 22
 Гарді-Ковачевич І. 22
 Гартл А. 111, 112, 120, 126, 189
 Гаталяк П. 113
 Гаттінгер-Клебашко І. 21, 152
 Гашек Я. 125
 Гвадані Й. 58
 Гвозда М. 152
 Гебей В. 64
 Гебей Д. 77
 Гегальчій О. 24
 Гейне Г. 135
 Геровський Г. (Геровський Г.) 12, 189
 Гете Й. 121, 135
 Главатий Ф. 130, 131
 Гладонік С. 133
 Гнатюк В. 11, 46
 Гоголь М. 136
 Годинка А. 12, 28, 106, 133
 Гойда Ю. 137
 Голенда Й. 17
 Головацький І. 66
 Головацький Я. 11
 Головчак І. 151
 Гомічков О. 64, 72, 77
 Горак К. 154
 Горзо В. 126
 Горняк М. 125
 Горошак І. 151
 Грабан В. 151, 152, 153
 Грабар В. 131, 136
 Град М. 24, 152
 Гудак Ш. 22, 23
 Гумецький М. 19, 97
 Гунянка Ваньо (*див.* Ви-слоцький Д.)
 Густавссон С. 193
 Гуца Ю. (*див.* Венелін Ю.)
 Гушалеви́ч І. 66
- Г**
- Гарді-Ковачевич І. 156
 Гарянські В. 22
 Гірова М. 152
 Готтгельф Є. 89
 Гренджа (*див.* Гренджа-Донський В.)
 Гренджа-Донський В. 113-116, 120, 123, 130
- Д**
- Давидова І. (Давыдова І.) 143, 189
 Даліда А. 152
 Даль В. 88
 Данилович І. (*див.* Данилович-Коритнянський І.)
 Данилович-Коритнянський І. 64, 77
 Данцак Ф. 20
 Дедицький Б. 66, 72
 Деже Л. (Дже Л.) 51, 193
 Декамеліс Й. 27, 29, 49
 Дем'ян Л. (*псевд.*: Лукач Дем'янь) 106, 107, 113, 114, 123, 135
 Джумурат О. 124
 Дзиндзьо М. 151
 Діккенс Ч. 130
 Добош В. 113, 114, 122
 Добрянський А. (Добрянський А.) 19, 35, 72, 114, 154
 Добрянський В. 72
 Довгович В. 16, 35, 54, 55, 58-62, 67, 191
 Доде А. 135
 Дойко І. 58
 Долинай П. 106
 Домбровська М. (*див.* Підгірянка Марія)
 Дорошенко Д. 11
 Достоевський Ф. 98
 Драгоманов М. 11, 46
 Дугоніч А. 58
 Дудаш В. 22
 Дудаш Н. 22, 23
 Дудра Я. 151
 Дуліченко О. (Дуличенко А.) 5, 17, 18, 105, 106, 118, 189, 193
 Думнич Ю. 120, 189
 Духновичі 129
 Духнович О. (Духнович А. В., Духновичь) 9, 16, 18, 19, 20, 35, 58, 62-70, 72, 74-77, 93, 100, 103, 106, 107, 110, 118, 123, 129, 130, 154, 155, 159, 189
 Дуць-Файфер О. 19, 71, 83, 88, 151-153, 156, 189, 190
 Дюлай І. 113
- Е**
- Еренбург І. 120
- Є**
- Єсенін С. 154
- Ж**
- Жаткович Ю. 106
 Желем І. 151
 Женюх П. 152
 Животко А. 111
 Жупан Й. 113, 124
 Журавльов О. 193
- З**
- Заборський І. 154
 Задор Д. 135
 Закривидорога О. 16, 190

- Затлоукал Я. 154, 192
 Зейкан І. 39
 Земанчик І. 34
 Зілінський О. 37
 Зозуляк О. 20
 Золтан А. 21, 194
 Зореслав 113, 114, 120
 Зубрицький Д. 111, 113
- І**
- Іванчов Ф. 113, 114
 Ігнатков Ю. 9
 Ігнатович Г. 142, 190
 Ільченко Л. 24, 72, 78, 146, 155, 190, 192
 Іосиф, *ім.* (див. Йосиф II)
 Ірасек Й. 111
- Й**
- Йокаї М. 88, 135
 Йосиф II, *ім.* 30, 33, 46, 53
- К**
- Кабалюк М. 21
 Казінці Ф. 58
 Кайгл Л. 131
 Калабішка Е. 113, 136
 Калинич І. 152, 155
 Канюх Н. 22
 Капніст В. 69
 Капраль М. 13, 21, 134, 190
 Карабелеш А. 112-114, 117, 120-122, 133, 185
 Карамзін М. 58
 Карман Й. 58
 Карманський П. 113
 Кеминь М. 152
 Керекеш Ю. 134, 135
 Керча І. (*псевд.*: Слободан Славко) 137, 152, 154
 Керча Т. 153
- Кешеля Д. 148, 149, 151
 Кимак В. 72
 Киричок І. 15
 Кізак І. 107, 113
 Кішшова Ю. 152
 Ковач М. 23
 Ковач Ф. 17
 Козик М. 124
 Колесар Ю. 22
 Коллар Я. 44
 Коломієць І. 15
 Комлошій І. 137
 Конан Дойль А. 135
 Корницький І. 27
 Коробчак П. 153
 Корятівич Ф. (Корятівич Ф.) 39, 40
 Коссак М. 66
 Костелник Балати-нац А. 22
 Костелнік В. 22
 Костельник Г. 22, 125, 177
 Кость Ю. 135
 Костюхин Л. 38
 Костянтин (Константин), *воєвода* 39, 40
 Коцак А. 34, 35, 54, 55
 Коцебу А. 136
 Кочіш Є. М. 22
 Кочіш М. М. 22, 23
 Кошут Л. 63
 Крайняк Ф. 155
 Кралицький А. 10, 16, 30, 64, 67, 71, 72, 77-79, 81-83, 88, 89, 92, 98, 163, 192
 Криницький М. (Криницький М.) 93, 190
 Криницький Ш. 19
 Ксеніч П. 153
 Ксеняк М. 152-155
 Кубек Е. 20, 106, 125, 126, 175
- Кудзей О. 152, 156
 Кузмяк П. 107, 108, 171
 Кузмякова А. 20
 Кузяк Т. 151
 Кукольник В. 34
 Купка В. 152
 Курилло Т. 128
 Кутка І. 21, 48, 49, 67
 Куфтіна-Полуектова О. 130
 Кушко Н. 190, 191
- Л**
- Лабанц О. 72
 Лаборець, *князь* 20, 80, 81, 116
 Лазорик Ф. 113
 Лапушняну О. 37
 Латак Д. 21, 23, 190
 Лацова-Гупцейова М. 152
 Легеза І. 106
 Легеза Ф. 106
 Лелекач М. (Лелекач Н., Лелекач) 31, 108, 111, 134, 135, 190, 192
 Лемкин І. Ф. (Лемкин И. Ф.) (див. Полянський І.)
 Лемко Й. 152
 Леопольд, *ім.* 29
 Ливчак Й. 67
 Лихварчик М. 72
 Лінтур П. 15, 111
 Лісовий П. 15
 Лодій П. 33, 35, 54, 57
 Лоцуга І. 113
 Лугош М. 113, 131, 136
 Лукачъ Дем'янь (див. Дем'ян Л.)
 Лучкай М. 35, 45, 62, 67
 Лявинець М. 21

М

- Магочій П. Р. (Маго-
чій П. Р.) 5, 7, 17, 27,
104, 155, 190, 191
Мадзелян С. 151, 153
Майор Г. 32
Малиняк М. 19
Мальцовська М. 20,
146, 155
Манайло Ф. 131
Марія Терезія, *імн.* 26,
31-33, 53
Маркош Г. 72
Маркусь В. 134
Маркуш О. 21, 113,
114, 124, 134, 135
Маслюк В. П. 59
Матола В. 152
Матяшовська Ю. 152
Мацинський І. 17, 59,
60, 191
Меденці І. 152
Медеші І. 156
Мейгеш Ю. 134
Мигалка І. 106, 113
Миговк П. 21, 113, 124, 135
Мизга 37
Микитась В. Л. 15, 40,
42, 44, 191
Микола II 138
Милославський П. 135
Митрак О. 64, 77
Михаліч М. 64
Мишанич О. 15, 16, 191
Міксат К. 135
Мойсюк І. 152
Молдованин Ф. (*див.*
Філіп Молдованин)
Молнар В. 153
Молнар М. 153
Мольнар М. 16
Мончаловський О. А.
(Мончаловській О. А.)
83, 191
Мопассан Гі, де 135
Морилляк В. 152
Мороховічова-Цвик К.
152
Мураній І. (Мураній І.)
12, 21, 113, 129, 131,
135, 179, 191
Мурянка Петро (*див.*
Трохановський П.)
Мустианович Е. 106
Мушинка М. 17
- Н**
- Надь Г. 22
Надь Ю. 22
Наполеон 94
Науменко Ф. 15
Невицька І. 113, 124, 130
Невицький Е. 106
Недзельський С. (Нед-
зльській Е.) 10, 104,
111-113, 120, 123,
129, 131, 136, 191
Нейметі М. 152
Немеш М. 135
Нестерак М. 19, 98
Нодь М. 64, 72, 73
Нярадї З. 22
- О**
- Ольбрахт І. 120, 154
Ольшавський М. М. 21,
28, 54
Орлай І. 34
- П**
- Павенцький А. 66
Павлович О. (Павло-
вич А.) 16, 19, 64, 67,
72-77, 110, 111, 161
Павлович М. 22
Падяк В. 7, 10, 12, 13,
24, 31, 38, 72, 73, 78,
80, 81, 134, 136, 138,
190, 192, 193
Панкович С., *єп.* 10, 94,
95
Панькевич І. 111, 113
Панько С. 137
Панько Ю. 20
Папгаргаї Д. 22, 23, 155
Папуга А. 22
Паскевич, *генерал* 63
Пастелій І. 33, 35, 45,
46, 47
Патрус-Карпатський А.
113, 114, 122
Паук М. 152
Пачовський В. 113
Пелех І. В. 67
Перфецький С. 30, 111
Петефі Ш. 135, 154
Петров О. Л. (Пет-
ровь А. Л.) 38, 50,
111, 193
Петровай В. 152
Петрович П., *єп.* 39
Петровцій І. 24, 152,
154, 155
Петьо П. 123
П'єшак І. 124
Піпін О. 11
Пищальник Р. 152
Підгірянкa Марія (Домб-
ровська М.) 113
Пільцер М. 131
Піпаш-Косівський В. 134
Плішка А. (Плішкова А.)
5, 20
Поливка І. 106
Полянський А. 67, 71,
98, 100
Полянський І. (Полян-
ський І.) (*псевд.*: Лем-
кин І. Ф.) 19, 128, 190
Полянський О. 98, 113,
124
Полянський П. 67, 71,
98, 102, 103

- Поп В. 15
 Поп І. (Поп І.) 7, 104, 123, 191, 193
 Попов О. (Поповъ А. В.) 111, 113, 191
 Попович А. 9
 Попович Д. 113, 114, 135
 Попович М. 112, 113, 114, 120, 122
 Попрадов (*див.* Ставровський-Попрадов Ю.)
 Потушняк Ф. 21, 113, 114, 119, 120, 124, 134, 135
 Продан П. 137
 Прокоп А. 22
 Прокопович Ф. 32
 Пугачовъ 88
- Р**
- Раєвський М. 192
 Раковський І. 9, 64, 66, 72
 Ракоці 93
 Ракоці Ференц II 29
 Рамач М. 22
 Рамач Ю. 5
 Рац Я. 23
 Репела Н. 152, 153
 Рессель Г. 5
 Рібович Н. 156
 Різніч П. 23
 Ріпа І. 62, 67
 Річард III, *король* 130
 Рішко М. 113, 114, 120
 Роксоляна 102
 Роман М. 17
 Роман Рондо С. 22
 Романчик Р. Э. 18, 193
 Рошкович Е. (Рошковичъ Э.) 38, 45, 46, 47, 193
 Рубій Й. 106
 Рудловчак О. 16, 21, 72, 190, 193
- Русенко І. 19, 127, 128, 183
 Русин П. 19
 Русинко Е. 18, 110, 193
 Русин-Яринич О. 152
 Руфус М. 154
 Рушак Д. 113
- С**
- Сабов С. (Сабов Е., Сабовъ Е.) 12, 18, 45, 48, 49, 193
 Сабов Й. 44
 Савчинський М. 66
 Садовський М. 130
 Саламон С. 22
 Самчук У. 113
 Сандович М. 128, 153
 Свенціцький І. 11
 Севак П. 154
 Сегеді-Фалц Л. 22, 156
 Семанчик (*див.* Земанчик І.)
 Сембратович С. 71
 Сенкевич Г. 135
 Сентіобі Сабо Л. 58
 Сисак М. 154
 Сисак Я. 154
 Ситар І. 152, 154
 Сільвай І. 10, 16, 64, 72, 77, 88, 89, 94-96, 167
 Сільвай С. 113, 129
 Січинський В. 111
 Скородинський М. 54
 Скрипник М. 13, 118, 139, 194
 Скубан М. 22, 23
 Сливка О. 113, 135
 Слободан Славко (*див.* Керча І.)
 Смолей М. 152
 Собин М. 151
- Сопко Л. 22
 Сочка В. (*див.* Сочка-Боржавин В.)
 Сочка-Боржавин В. (Сочка В.) 24, 107, 137, 152, 194
 Спасович В. 11
 Срезневський І. 11
 Ставровський-Попрадов Ю. (Ставровський Попрадовъ Ю. І., Ставровський Ю.; *псевд.*: Попрадов) 19, 64, 77, 96, 97, 110, 111, 173
 Станинець Ю. 21, 113, 124, 134, 135
 Стефан Баторі 37
 Стефан Великий 37
 Стефан, *воєвода* 36, 37
 Стефан IV, *князь* 37
 Стефановський П. 151
 Стріндберг А. 135
 Стрипський Г. (Стрипський Я.; *псевд.*: Біленький) 12, 13, 106, 133, 194
 Стрібер М. 22
 Струмінський В. 27, 191
 Суворов О. 57
 Сумароков О. 69
 Сухий Ш. 20, 147, 152, 153, 155
- Т**
- Талвь 11, 194
 Тамаш Ю. 5, 22, 23, 194
 Танчинець В. 152, 154
 Тарасович 129
 Таркович Г. 34, 35, 54, 56-58, 62
 Текелі І. 41
 Телеп С. Ф. 126

Теодорович М. 56, 57
 Тетмайер К. 135
 Тиблевич Л. 113
 Тирко П. 152
 Тіхі Ф. 110
 Толстой Л. 98, 121
 Торонський О. (Торонь-
 ский А. И.) 88, 90,
 92, 194
 Трохановська С. 152
 Трохановський М. 128
 Трохановський П.
 (псевд.: Мурянка
 Петро) 19, 151-153,
 155
 Трушинська-Сива Я.
 154
 Тургенев І. 98
 Турок-Гетеш В. 154, 187

У

Удварі І. (Удвари И.) 21,
 194

Ф

Фалц Л. (див. Сегеді-
 Фалц Л.)
 Фаринич О. 113, 114,
 122, 124
 Федака Д. 15
 Феделеш К. 124
 Фединишинець В. 24,
 147, 152, 154, 155
 Федор П. 112, 113, 122,
 124, 129
 Федор С. С. 111, 194
 Феєрчак П. (Феєр-
 чак П. И.) 9, 10, 72,
 194
 Фенич В. 21
 Фенцик С. 10, 11, 16,
 64, 77, 89, 98, 100,
 105, 169
 Філіп Молдованин 38

Фогорашій І. 35
 Фонвізін Д. 69
 Фотул І. 152
 Франко І. 11, 12, 40,
 42, 46, 53, 79, 194
 Францев В. 111
 Франц-Йосиф 64

Х

Харитун Ю. 152
 Хватала Г. 54
 Хиляк В. (Хиляк В.;
 псевд.: Ієронімъ
 Анонимъ) 19, 71,
 83, 84, 85, 87, 88,
 165, 191
 Холошняй М. 22
 Хома В. 19, 20
 Хомик П. 151

Ц

Цапцара Е. 152
 Царбовскі А. 32
 Цисляк М. 126
 Цшокке Г. 89

Ч

Чакан Ш. 22
 Чепа С. 155
 Черкасенко С. 113
 Чернецький В. (Чернец-
 кий В.) 93, 94, 194
 Чехов А. 98, 136, 154
 Чорі Ю. 152
 Чумак Т. 15
 Чурчіч М. (Чурчич М.)
 23, 146, 194
 Чухран М. 152
 Чучка П. 148

Ш

Шанта М. 22
 Шевченко Т. 15
 Шекспір В. 129, 154

Шелепець Й. 17
 Шерегії А. Ю. 130
 Шерегії С. 130
 Шехович С. 66
 Шлепецький А. 17
 Шмідт Х. 88, 90
 Штефан III Великий 37

Щ

Щавинський В. 19, 71
 Щавницький М. 34
 Щорс М. 142

Ю

Югасевич І. 44

Я

Яворський Ю. 10, 44, 111
 Яким М. 22
 Якуб'янський (див. Ба-
 кош І.)
 Яльч П. 152
 Яній 27
 Янович П. 77, 88-90

***

Virčak V. 189
 Bonkáló S. 189
 Dohovits B. 59, 61
 Duć-Fajfer H. 189
 Harajda J. 192
 Hartl A. 189
 Joseph II 46
 Lelekács M. 192
 Magocsi P. R. 191, 193
 Petrov A. 193
 Rusinko E. 193
 Strumins'kyi B. 191
 Talvj 11, 194
 Zatloukal J. 189

Зміст

Передмова до українського видання	5
Літературна критика ХІХ–початку ХХІ століть про карпаторусинське письменство	9
Загальні зауваження до теми	25
Карпаторусинська література ХVІ–ХVІІ століть	36
Література ХVІІІ – першої половини ХІХ століття	43
Перше національне відродження (друга половина ХІХ – початок ХХ століття)	62
Карпаторусинська література часу розпаду Австро-Угорської імперії	104
Карпаторусинська література доби другого національного відродження (20-30 роки ХХ століття)	109
Карпаторусинська література доби Другої світової війни	132
Період заборони русинської національності (1945–1991)	138
Карпаторусинська література в епоху третього національного відродження (з 1991 року)	145
<i>Література</i>	189
<i>Іменний покажчик</i>	195
Додатки:	
1. Видатні карпаторусинські літератори	157
2. Карта Карпатської Русі, 2010 рік	202